

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciščanska ul. 6/l. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po 2 Din od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Italijanska kulturna barbarstva nad jugoslovenskim narodom.

Dvignimo svoj glas!

Ljubljana, 6. oktobra.

roda pouka v lastnem narodnem učnem jeziku, kar je bilo historično priznanemu prvemu pedagoškemu načelu materinskega pouka kruto v obraz.

V času, ko je svetovna vojna razbila okove, ki so oklepali slovanske narode, da niso mogli samostojno razvijati svojega kulturnega, gospodarskega in političnega življenja, napravljala Italija nad živim delom jugoslovenskega naroda — ki ji je nasilno pripadel — zločin, ki bo klical še v pozni bodočnosti vsem našim rodovom po osveti.

In naši Nemci! Nič boljši niso, kljub temu, da se je za njih kulturna nasilja nad slovanskimi narodi v preteklosti zgodovina že kruto maščevala.

V istem trenutku, ko zahtevajo za svoje narodne manjšine, na našem ozemlju pretranih pravic, ne dajo našim narodnim rojakom, manjšinam na Korškem niti najprimitivnejših pravic osnovnega šolstva, ki jim je zajamčeno z mednarodnimi pogodbami.

Spricho nastalih razmer je prva naša dolžnost, da potom svojega stanovskega tiska povzdignemo v vsej državi svoj glas in opozorimo čim širšo našo javnost in mase na kulturna nasilja nad našimi narodnimi rojaki in druga je naša dolžnost, da z delom med maso podpremo naša obrambna društva Jugoslovensko Matico, Ciril Metodovo Družbo in Gosposvetski zvon, da ohranimo vsaj v javnem življenju naš življenj in jezik onstran meja — dokler zgodovina ne doprinese svoje osvete. —k.

Barbarstvo Italije nad Jugosloveni.

Tretjina slovenskih učiteljev v Julijski Krajini na cesti. — Italija je zatvorila vse slovenske prve razrede osnovnih šol.

Iz Primorja prihaja mučeniški klic pod italijanskim gospodstvom preostalega pol milijona jugoslovenskega naroda. Mussolinijeva vlada je zatvorila v Julijski Krajini vse prve razrede slovenskih osnovnih šol ter uvedla šolsko reformo, katere edini namen je, degradirati na minimum za italijanske provinčne razmere tamkaj sorazmerno jako visoko stanje civilizacije in kulture našega naroda.

Minister Gentili je že delj časa pripravljaj preustrojenje šolstva. Javnost je bila že zdavnaj poučena, da namerava vlada povišati šolsko obveznost na deželi od osem na deset let, v mestih od 10 na 12 let. Zaznalo se je, da ostane v Pri-

morju šoloobvezna dolžnost na izrečno zahtevo julijskih Italijanov do 14. leta, kakor pod Avstrijo. Veliko kritike je doživela tudi Gentilijeva reforma učiteljstva s sedmimi letniki, v prvi letnik pa bodo imeli pravico vstopiti desetletni otroci. Napovedovala se je i reforma srednjih in visokih šol s pristavkom, da je njeno težišče v infiltraciji nacionalizma po vseh učilnicah do najvišje mere. V ta namen naj se uvede državni jezik italijanski na vseh šolah v Italiji. Povsod se mora poučevati italijanščino, kjer pa žive drugorodci, se upelje poleg splošnega urnika »dodatni urnik«, ki ga do danes še nihče ne pozna in čegar namen je, zakriti kulturno sramoto, ki jo uprizarjajo državniki Italije, države, ki se ob vsaki priliki poziva na svojo 2000letno kulturo.

no ubranimi barvami in okraski, a največ zabave jim je nudila kmetska sobana.

Vsak oddelek je nudil mnogo zanimivega in poučnega in ure so minevale kot trenutki. Kmalu sta minuli 2 uri in treba je bilo oditi dalje v tobačno tovarno. Vsem udeležencem je bilo jako žal, da morajo naprej, rekoč: »Ostati bi morali tu dolge dneve, da si vse znamenitosti ogledamo!«

Tobačna tovarna.

V oddelkih po 30—40 članov so si naši gostje ogledali to, v naši državi največjo tvornico duhana. Pod strokovnim vodstvom g. delovodij tobačne tovarne, katere nam je blagohotno ponudil gosp. ravnatelj zavoda, smo si ogledovali objekt za objektom. Največ zanimivega pač nudijo objekti, kjer se izdelujejo cigarete. Tovariši in tovarišice so imele priliko spoznati vse različne načine izdelave cigaret, od priprave ročnega dela do najfinejših izdelkov s pomočjo strojev. Videli so velikanski napredek, ki ga nudijo moderni stroji tudi v tej stroki. Tu so videli popoln nastanek cigaret od

Gentilijev reformni šolski načrt je ministrski svet že odobril, ministrstvo pa ga je izdalo kot odlok z zakonsko veljavo na podlagi »pieni poteri«, generalnega pooblastila, ki ga je dobil g. Mussolini od parlamenta kmalu po svojem nastopu.

Ko je bil v Italiji prvi šolski dan, so tamošnji Slovenci upali na neštetokrat poudarjeno plemenitost in kulturnost italijanskega naroda ter so se zanašali na poštenost in dostojnost njegovih državnih voditeljev. Tem bolj so smeli to pričakovati, ker so Italijani ob okupaciji Primorske izdali velike letake z besedilom: »Slovenci! Pod Italijo boste imeli še več pravic, kakor doslej!«

Grozna vest, kakor glas mrtvaškega zvona, se je pa raznesla ob otvoritvi šol po Trstu in vsej deželi primorski, kjer bivajo Jugosloveni, vest, da je prišla iz Rima odredba, ki zahteva zatvoritev vseh prvih slovenskih razredov po vsej Julijski Krajini.

Posledice tega ukaza so strašne. Manjše vasi, kjer so le enorazrednice, bodo imele že letos edino italijansko šolo. V nekaj letih ne bo več ne duha ne sluha o slovenskem jeziku in ljudskih šolah. Naši otroci ne bodo več znali ne čitati, ne pisati slovensko. Da bi bila Gentilijeva odredba tem bolj efektivna, so dobili 1. oktobra v Julijski Krajini plačo le tisti slovenski učitelji, ki so definitivni. Podučitelji, suplenti — in teh je mnogo, med njimi veliko, ki imajo že nad 10 službenih

let — niso dobili plače. Sodi se, da je sedaj tretjina učiteljev v Julijski Krajini na cesti.

Prvi slovenski razred mora zapreti tudi slovenska privatna (preje Ciril-Metodova) šola pri Sv. Jakobu v Trstu in otvoriti mora italijanskega. Tako so prisiljeni Slovenci tudi s svojim lastnim denarjem potujčevati svojo lastno deco. Ali je mogoče pojmiti to grozoto? In zasebno šolo pri Sv. Jakobu v Trstu obiskuje nad 150 slovenskih otrok!

Tako počenjajo plemeniti Italijani z našim narodom v Julijski Krajini! Tako se izkazuje Italija prebivalstvu, kateremu se je prikazala kot odrešenica pravice! Noben drug narod na svetu danes ne bi bil sposoben, da vzame polmilijonskemu narodu, svojim lastnim sodržavljanom, najsvetejše, v težkih borbah že zdavnaj priborjene najelegantnejše pravice kulturnega in civiliziranega človeštva, materinske šole. Italija pa hoče novih kartaginec. Italija hoče novih sužnjev.

Kulturna sramota, ki so jo zagrešili sedaj voditelji italijanskega naroda, ne more in ne sme ostati zamolčana. Treba je, da izvedo vsi narodi, kakšni reprezentanti 2000letne kulture so danes v Italiji državni krmiljarji.

Od one strani modro - belo - rdečih mejnikov se razlega obupen poziv zatiranega naroda: Kriknite v svet o krivicah, ki se nam godijo! Bijte plat zvona! Spasavajte! (Po »Jutru«.)

Kulturni kanibalizem.

»Edinost« od 5. oktobra 1923.

»Per norma delle dirigenze scolastiche si comunica che a datare dal 1. ottobre l'istruzione nella prima classe (sezione) delle scuole elementari dovrà essere esclusivamente in lingua italiana per tutte le materie. L'istruzione nella lingua slovena per i bambini delle dette classi sarà facoltativa.«

Slovenski se pravi to:

»V ravnanje šolskih vodstev se sporoča, da bo moral biti od 1. oktobra dalje pouk vseh predmetov v prvem razredu (oddelku) ljudskih šol izključno italijanski. Pouk slovenskega jezika bo za otroke omenjenih razredov neobvezen.«

Tako se glasi dobesedno uradno besedilo ene izmed onih sramotnih in vsakega kulturnega naroda nedostojnih naredb o poitalijančenju naših ljudskih šol. Čitatelji vedo, da so bili obveščeni o tem ukrepu že včeraj. Ako ga danes ponavljamo, storimo to, ker hočemo ta protizakoniti, protikulturni in protičloveški ukrep šolskega oblastva postaviti na poseben način na sramotni kamen pred na-

šo javnostjo. Vsa grdoba in ostudnost nekulturne šolske politike napram naši narodni manjšini mora priti na dan in na luč. Oblastnike, ki uvajajo pri nas, prezirajoč najplemenitejša načela civiliziranega sožitja med narodi, najgrše kulturno trpinčenje, kar jih pozna zgodovina civilizacije z njene slabe strani, naj postavimo pred zrcalo, ki so mu sami napravili okvir, da bodo videli v njem svojo pravo podobo.

Kakor smo tudi že poročali, se je vršilo pred dobrim tednom v Padovi zborovanje italijanskega društva za raznarodovanje drugorodcev »Dante Alighieri«. Zborovanje je otvoril v imenu vlade minister za kolonije (!) Federzoni. Imel je daljši otvoritveni govor, v katerem je orisal pomen društva »Dante Alighieri« in cilje, za katerimi ima stremiti v novi dobi, ki je napočila po koncu vojne. Ministrova izvajanja so tako značilna, so tako zgovorna priča o tako grozni dvojni morali, da bi se je moral sramovati zadnji capin, kaj šele minister, ki nastopa v imenu kralja in vlade in ki je par

LISTEK.

Vtiski na izletih in pri ogledovanju znamenitosti ob priliki kongresa UJU v Ljubljani.

(Dalje.)

Muzej.

V ponedeljek, 6. avgusta točno ob 9. uri dopoldne smo odšli izpred opernega gledališča v muzej. Ker je bilo število udeležencev preveliko, smo si ogledovali muzej v skupinah. Mogočni so bili vtiski, ki so se našim bratom iz juga brali in zrcalili na njih obrazih. Saj so pa tudi tu videli vso mogočno kulturo, ki si je tekom let priborila pot tudi v naše kraje med naše ljudstvo. Vseposvoda, v vseh oddelkih so kazali tovariši veliko interesa nad razstavljenimi predmeti, ki dičijo sobane prostoranega muzeja. Posebno težko so se ločili od zoološkega oddelka, izražajoč velikansko radost in presenečenje, da je sploh možna tako obširna zbirka. Tovarišice pa so občudovale lično dvorano, napolnjeno z narodnimi nošami. Tu so se radovale nad krasnimi izdelki, harmonič-

stopnje, ko je papir še v balah in tobak v skladišču, pa preko različnih procesov do končne stopnje, ko cigareta popolnoma narejena zapusti stroj ter se sortira v zavitke. Največje občudovanje jim je pa nudil stroj za izdelavo stročnic s svojo fino mehaniko. Ogledovali smo si dalje še izdelavo tobaka v zavojih, dalje izdelavo kartonskih škatelj in končno še ročno izdelavo cigar. Ta stroka se bo pomalem v tej tovarni opustila.

Poslovili smo se od prijaznega delovodje in odšli v

Umetniško razstavo kluba »Mladih«.

Med tem, ko si je muzej in tobačno tovarno ogledalo okroglo 300 nedelegatov, je posetilo to razstavo okroglo 900 tovarišev in tovarišic. Tudi tu so nam g. razlagalci tolmačili različne slike, kipe in silhuete najmodernejših naših slikarjev in kiparjev — ekspresionistov. Ne morem se spuščati v oceno posameznih del, samo eno pripomnim, da so udeleženci zapustili razstavo z najrazličnejšimi ugodnimi in neugodnimi čustvi, vsi pa zadovoljni, da so videli zopet nekaj posebnega.

L.

Strojne tovarne in livarne.

Popoldne ob 2. uri se je zopet zbralo mogočno število udeležencev 250—350 po številu na obširnem trgu Sv. Jakoba. V prijetnem pogovoru smo kmalu došli v strojno tovarno v Zvonarski ulici. V dveh številnih skupinah smo si ogledali pod strokovnim vodstvom dveh gospodov inženirjev izdelovanje posameznih kovinskih predmetov. V livarni smo si ogledali ulivanje različnih predmetov, a v strugarini pa brušenje in snaženje kovinskih izdelkov. Tovariši iz juga so se čudili in so pripoznali, da se tudi pri nas izdelujejo fini izdelki, ki popolnoma lahko konkurirajo z inozemstvom.

V zvonarni so natančno videli ulivanje zvonov, vseh velikosti. Delavstvo jim je drage volje dalo vse potrebne informacije glede načina in procesa vlivanja. Z vidnim zadovoljstvom so zapustili to tovarno, zopet bogatejši na svojem znanju. Od tod smo po bližnjici skozi bivši »Samassov vrt«, katerega so nam drage volje odprli, odšli po senčnati poti na Ljubljanski grad.

(Dalje prihodnjič.)

dni poprej glasoval z drugimi ministri vred za poitalijančenje slovanskih in nemških ljudskih šol.

Evo torej, kaj je rekel minister Federzoni na zborovanju v Padovi:

»Niti zmagoslavni mir ni mogel pridružiti veliki italijanski družini vseh so-plemenjakov, ki so ločeni in raztreseni. Mnogi med njimi podlegajo še vedno popačevalni nadmočnosti raznih jezikov, raznih duševnosti in raznih oblik socialnega in duševnega življenja. Nekateri se zastoni tega zavedajo in se zastoni upirajo, drugi so še nezavedni in lenobni. V njih je italijanstvo ogroženo, v njihovih otrokih se bori s smrtjo, a v njihovih vnukih bo morda že popolnoma ugasnilo. To italijanstvo, ki obrobjuje obale Sredozemskega morja od genovskega stolpa v Galati do ozkih napoletanskih ulic v Marseille, od beneških stez na Krfu do sicilijanskih nasadov v Sfaksu in ki gleda na Padovo kot na žarki studenec svojega znanja in tradicionalni trg svojega prometa, to italijanstvo se mora zaščititi za časa. Ščititi to italijanstvo, ki ga tvorijo jezik, običaji, kultura, zavednost, je za nas samo narodna dolžnost, temveč predvsem naše človečansko pravo. In tej pravici se ne moremo odreči, a drugi nimajo nikakega poštenega razloga, da bi videli v tem kak nevaren ali sovražen načrt.«

Čitatelj ima sedaj pred seboj oboj dokumenta. Minister Federzoni se sklicuje na človečansko pravo, ko utemeljuje potrebo in dolžnost zaščite italijanskih manjšin v inozemstvu. Izvrstna ideja in

neoporečno stališče! Toda na kakšno pravo se je naslanjal isti minister, ko je par dni prej, kakor smo že zgoraj omenili, glasoval na seji ministrskega sveta za novi šolski zakon ministra Gentile, s katerim se hočejo poteptati najelementarnejša človečanska načela, se pljuje javno pred vsem svetom na najprvotnejši čut človečnosti, ki se ga zaveda in ga spoštuje tudi najbolj divje pleme sredi Afrike, namreč na pravico človeka do lastnega duševnega življenja? Na kakšno pravo se opirajo šolski skrbnik v Trstu, predsednik okrajnega šolskega sveta v Postojni g. Stranieri in razni drugi »Stranieri«, ko izdajajo na lastno pest ukaze, da se imajo naše šole v nasprotju z obče prizanim pravom manjšinskih pravic zapreti oziroma poitalijančiti?

Ako je zaščita italijanskih manjšin, njihovega jezika in njihove kulture utemeljena v občem človečanskem pravu, potem pač ne more biti ono pravo, s katerim se v Rimu upravičuje zatiranje drugih manjšin, človečansko pravo, temveč ravno nasprotno. Oblastniki v Rimu so se postavili glede nas na stališče prava kulturnega kanibalizma. Kakor jedo nekatera divja plemena meso s človeškega telesa — in to so kanibali — tako se pripravljajo sedaj veselica, na kateri naj bi se naši brezvestni in brezčutni oblastniki gostili z dušami naših nedolžnih otročičev.

Ali homo to dovolili? Ne! V središču zapadnoevropske civilizacije ne sme biti mesta za nikak kanibalizem. Vlada mora popraviti, kar je zagrešila nad našo šolo!

dobro je ožigosal dobro preračunjeno nakano gotovih činiteljev, spravi tudi med štajersko učiteljstvo jabolko prepira in sovraštva, dobro se zavedajo, da nesloga med učiteljstvom tlači in slabi sicer krepko učiteljsko organizacijo in šolo, a v isti meri jači neprijatelje šole in učiteljskega stanu. »Mariborski Delavec«, sedaj dnevnik »Tabor« pa je prinesel ravno na kritični dan vrstice »Slomškar«. In vse je šlo rakom žvižgat! Komaj so ujeli par kalinov za osnovalni odbor — članov pa ni bilo dobiti in »Slomškova zveza« za Štajersko je brez sledu umolknila. Pa korajža velja! Sedaj napravijo drugi naskok na trdnjavo učiteljske stanovske zavesti na Štajerskem. Zopet vpregajo gospode Orle, da srfotajo Slomškovo ladijo v jasne višave... V nedeljo, dne 7. t. m. obhajajo 15letnico »Mariborskega Orla« in bobnajo skupaj od desne in leve, da bo ja vse sijajno izpadlo. To pa je zopet ugodna prilika za »Slomškovo zvezo«. Pa čujte! »Straža« v temi ribari, šele 3. t. m. je razglasila, da se ustanovi ob enem podružnica »osrednje« Slomškove zveze, ne upa si pa na dan z lokalom in časom, ampak pravi, da se bo to na dan ustanovitve naznanilo v Götzovi dvorani. Glej jo spako, zaveda se, da med štajerskim učiteljstvom ni ugodnega terena za sejane nesloge po »Slomškovi zvezi«, da bržčas ne bo najti farovškega podrepništva in rimskega priveska med učiteljstvom. Nočemo »Slomškove zveze«, ker je ne rabimo! Hvala lepa častiti gospodje, mi smo že polnoletni! Imejte vi svoje cerkve, tudi mi bomo radi prihajali v nje ob srčni in dušni potrebi, a šolo nam pustite pri miru, kakor pustimo mi vam cerkev popolnoma v vaše vodstvo. Še enkrat vam povemo, da vnaši stanovski organizaciji je prostora za vsakega zavednega učitelja, učiteljico in najsibo globokoveren ali svobodomiseln, nikdo jih motiti ne sme v njihovem naziranju, a visoko dvigamo vsi svoj stanovski prapor, ker vemo, da le rama ob rami — v sloge zid — je naša moč in naš spas! Zato roke proč od nas!

— **Prevod na nove plače.** Komisija za izdelavo uredbe o uvrstitvi uradništva po novem zakonu bo ta mesec izgotovila delo. — Kakor doznavamo, deluje hkrati posebna komisija na uredbi o draginskih dokladah, ni pa še edina, za koliko naj zniža draginske doklade. Potemtakem je vsa regulacija — komedija.

— **Italijanska vlada je preklicala odlok o odpustitvi učiteljstva**, ne pa odloka o premeščanju učiteljstva in ukinitvi prvih razredov.

— **Otvoritev češke šole v Ljubljani.** V nedeljo, 7. t. m. se je v »Mladiki« slovesno otvoril prvi razred češkega jezika za otroke češkoslovaških državljanov v Ljubljani. Šolo je otvoril ataše Čehoslovaškega konzulata v Ljubljani dr. Zahorsky, najprej v slovenskem in nato v češkem jeziku. Predsednik Češke Obce g. Cvalital je nagovoril deco. Globoko čuteč nagovor je imela nato od Čehoslovaške vlade poslana učiteljica za to šolo, g. Horakova. V imenu licejskega učiteljskega zbora je govoril prof. dr. Ivan Lah, v imenu oddelka za prosveto pa dvorni svetnik g. dr. Bežjak. Šolo bo posečalo okrog 30 otrok.

— **Opustitev pedagoške šole v Zagrebu.** Minister za prosveto je predložil narodni skupščini zakon o opustitvi višjih pedagoških šol. Po tem zakonu se ukine naredba od 30. avgusta 1920, s katero se pooblašča minister za prosveto, da more po lastnem prevdaru razdeliti celokupno imetje teh šol na druge prosvetne ustanove. Zagrebška visoka pedagoška šola bo končala svoje poslovanje, ko dovrše tekom dveh let svoje študije dosednji slušatelji, ne da bi imela pravico sprejemati novih.

— **Gozdna šola v Zagrebu.** Po inicijativi zdravstvenega odseka za Hrvatsko, se v sporazumu z mestno občino ustanovi prihodno spomlad v zagrebški okolici gozdna šola za slabotne otroke, ki se morajo čim več gibati na zraku. Šola se uredi v Tuškancu, kjer se postavijo tudi barake, v katerih se bo vršil pouk v slučaju slabega vremena. Troške za ureditev in vzdrževanje šole prevzame vlada. Šolske barake je dobavila Nemčija na račun reparacij.

— **Univerzitetni zakon.** Kakor poroča beograjski »Novi list«, bo univerzitetni zakon te dni predložen ministrskemu svetu.

— **Izpitni učiteljev nemške in madžarske narodnosti.** Izpitni učiteljev nemške in madžarske narodnosti, ki so se vršili v dneh od 15. do 29. septembra, so dokončani. Rezultati so v splošnem zadovoljivi. V prvem oddelku je bilo 1200 kandi-

datov. Od tega števila jih ni prišlo k izpitu 15%, nekateri so se opravičili, drugi pa tudi ne. Izpit jih je naredilo 75%, a padlo 25%. Najboljše so polagali izpite učitelji nemške narodnosti, za njimi madžarizirani in ponemčeni Srbi, Hrvatje in Slovenci in končno Madžari. Verjetno je, da bo ministrstvo dovolilo onim, ki so padli, ponavljanje izpitov.

— **Umetniška šola »Probuda« na teh. sr. šoli v Ljubljani.** Pouk na umetniški šoli se prične dne 25. oktobra vsak dan popoldne in zvečer. Par dni popreje se pa otvori končna šolska razstava, vsebujoča dela slušateljev prejšnjega šolskega leta. Med časom razstave in takoj od 20. oktobra dalje, bode pa vpisovanje in sprejemanje dam in gospodov s primerno šolsko naobrazbo na tehn. sr. šoli (prejšnja obrtna), pritičje, desno. Slušateljem je treba plačati honorar, primerno ukovino mesečno naprej in pa vpisnino vsakoletno, katere višina se bode pravočasno določila ter bode razvidna na šolski deski in pa pri vodstvu šole. Znižanje honorarja ali pa celo brezplačno, je pa izključeno toliko časa, dokler prosilec ne pokaže sposobnost in pridnost na šoli, obenem pa tudi dokaz o nezmožnosti plačevanja. Šola bode obsegala vse predpogoje akademične izobrazbe ter zabeležuje letos že četrto leto svojega obstoja. Učiteljski zbor sestoji iz najboljših strokovnjakov, umetnikov in znanstvenikov. Poučevalo se bode: risanje in slikanje portreta, alete, draperije in kompozicije, dalje narodna ornamentika in grafika. Predavanja: anatomija, perspektiva, arhitektonika, oblikoslovje, umetna zgodovina, splošni razvoj naše ljudske umetnosti, barvna kemija in barvoznanstvo. Poneje se bodo otvorili še drugi tečaji iz umetniških panog, kakor za fresko, ki so prepotrebni za nadaljni kulturni razvoj Slovencev. — Voditelj šole in šef šolskega odseka Franjo Sterle, akad. slikar.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

— **Obmejno šolstvo in »Družba sv. Cirila in Metoda«.** V vodstveni seji Ciril-Methodove družbe dne 29. septembra t. l. se je dovolilo za nakup šolskih knjig za revno mladino na obmejnih šolah preko 14.000 Din. Žal, da se za enkrat vsem mnogobrojnimi prošnjami ni moglo ustreči, ker tega ne dovoljujejo denarna sredstva. Družba uvidi veliko potrebo podpiranja naših obmejnih šol in bo vsikdar z veseljem prošnjam ustrezala, ako bodo to zmogli njeni dohodki. Severno mejo moramo podpreti, zlasti na šolskem polju. Otroci tamošnjih šol so večinoma revni in zelo težko kupujejo sedanje drage knjige. Pred vojno je oskrboval Schulverein in Südmarka ondote šole skoraj z vsemi potrebščinami, zato pa je tudi nemstvo tako silno napredovalo. Ker pa ima družba poleg severne meje še druga zelo ogromna bremena, denarja pa malo, apeliramo na vso slovensko javnost, da se o vsaki priliki spominja in podpira Ciril-Methodovo družbo.

— **Skrajna omejitev srednjih šol.** Italijanska šolska oblast je odredila, da smejo srednje šole sprejeti le omejeno število učencev, to je največ po 35 v en razred. Naval na srednje šole je bil pa že pred vojno tak, da je imel na goriški gimnaziji prvi razred po štiri paralelke. Po zadnji odredbi italijanske šolske oblasti bo postala srednja šola predpravica protežirancev, delavski in kmetski sinovi bodo izključeni. Da temu nevzdržnemu položaju vsaj nekoliko odpomorejo, so sklenili nekateri goriški učitelji, da takoj otvorijo zasebno gimnazijo. Seveda bo pa tudi pouk zelo drag in žepi staršev bodo dvakrat prizadeti. Zares lepo izvršuje Italija svoje namišljeno kulturno poslanstvo med podjarmljenimi narodnimi manjšinami!

Naša kulturna organizacija.

Ferijalni Savez učiteljstva.

Naše prvo potovanje potom F. S. (Konec.)

Ustavili smo se v Sušaku, Bakru in Crikvenici, pozneje še v Zagrebu. Ves čas smo imeli lepo vreme in tudi dobra volja nas je spremljala povsod. Ako bi ne bilo mornarskega štrajka, bi bili še obiskali Split in Dubrovnik, kar smo morali položiti na prihodnje leto.

Po osmih dneh smo se vrnili sicer nekoliko utrujeni na telesu, ali pokrepčani na duhu, ki je bil po trudapolnem delu potreben prijetnega razvedrila, potreben

Tudi srednji šoli v Idriji odpravljeni.

Včerašnji »Piccolo« je prinesel zopet skrajno zvito sestavljeno oficijelno poročilo, kakršnih dežuje v zadnjem času in ki se glasi:

Tiskovni urad izredne komisije za Furlansko pokrajino poroča:

Kraljeva izredna komisija za upravo Furlanske pokrajine je vzela na znanje, da se je dovolil tečaj nižjega tehničnega zavoda s slovenskim učnim jezikom (tečaj obsega štiri nižje razrede novega tehničnega zavoda Op. uređ.) na Tehničnem zavodu v Vidmu, in si pridrži skle-

panje o tozadevnih izdatkih za poznejši čas.

Tako se je glasilo nedolžno, a perfidno poročilo!

Nikjer ni namreč omenjeno, da je s tem zapečatena ušoda obeh srednjih šol v Idriji, višje realke in gimnazije, in sicer za večno. Mesto dveh popolnih srednjih šol se nam obeta ena sama nižja srednja šola. Ali boljše samo nižji tečaj na italijanski srednji šoli in še to v — Vidmu.

»Edinost«.

Demokratska ali birokratska uprava prosvete.

Zakonodajni odbor narodne skupščine pretresava srednješolski zakon, listi pa poročajo, da bo v kratkem predložen ministrskemu svetu tudi zakon o univerzah.

Tako se gradi stavba naše prosvete za državo pri sredini in pri vrhu, ne da bi se sporazumeli prej o temelju, na katerem naj stoje vsi specialni zakoni. Da prosvetna uprava ne bo mogla biti za srednje šole svoja, za visoke šole svoja, za osnovne šole svoja, to je jasno. Tudi potrebuje šolstvo vseh vrst medsebojne vezi, zato je uprava ono, kar ima tvoriti vez med poedinimi kategorijami šolstva. Danes ni še zakona o centralni upravi in dokler tega ni, je težko govoriti o oblastni upravi. To velja za vse stroke in tudi za prosveto!

Na jasno določenih smernicah prosvetne uprave bi se dali dobro izgraditi specialni šolski zakoni. Graditi specialne zakone za srednje in visoke šole brez zakona o prosvetni upravi in brez zakona o osnovnih šolah, se pravi graditi stavbo od vrha navzdol — graditi stavbo brez temelja.

Lani se je pojavila nenadno vest o posebnem zakonu »O ureditvi Glavnega Prosvetnega Saveta v Beogradu«, ne da bi se mislilo pri tem tudi na ureditev nižjih prosvetnih korporacij, t. j. v oblastih in okrajih šolskih svetov; pravkar se pa pojavlja poročilo, da se meni s srednješolskim zakonom odpraviti okrajne in oblastne šolske svete.

To se pojavlja v času, ko je sama uprava najvišje načelo, za katero se bori učiteljstvo; v času, ko se bori učitel-

jestvo za ločitev prosvetne uprave od politiške, ki često ovira njen pravi razmah; v času, ko se bori učiteljstvo v znamenju samouprave za uveljavljanje in upeljavo učiteljskih zbornic; v času, ko se bori učiteljstvo in ljudstvo za ojačenje vpliva na upravo potom šolskih korporacij.

Odpraviti šolske korporacije se pravi izročiti šolsko upravo popolnoma v roke posameznim osebam, izročiti jo popolnoma birokratizmu; odvzeti učiteljstvu in ljudstvu vsak vpliv in soodločevanje pri prosvetni upravi ter s tem večati njega nezadovoljstva; odtegniti šolsko upravo vsekaki kontroli in zakonito urejeni kritiki.

Okrajni in oblastni šolski sveti so edini forum, kjer učiteljstvo in ljudstvo lahko zakonito predloži svoje želje in misli glede šolske uprave, da ne rečemo prosvetne politike. Tolmačenje po poslancih ima često preveč politiških primesi, ki so često na škodo dobri stvari prosvete in kulturnega napredka.

Zato mora učiteljstvo odločno nastopiti za ohranitev šolskih korporacij in se boriti proti ataki na nje, najs pride od katerekoli strani.

Odpraviti šolske korporacije pri srednješolskem zakonu, se pravi napraviti preudic za osnovno šolstvo!

Ponavljamo glas učiteljstva, ki se je ponovno izreklo za demokratsko in proti birokratski upravi prosvete, kar bi pomenil tudi najnovejši poizkus — odprave šolskih korporacij in najs velja to za katerekoli del šolstva. — k.

— **Dopis o »Slomškovi zvezi« iz Štajerskega.*** Ob »orlovskem taboru 1920 v Mariboru se je poskušalo ustanoviti »Slomškovo zvezo« za Štajersko. Da bi bolj vleklo, so priglašali celo »glasovite« govornike iz Kranjske. Tedaj je »Učiteljski Tovariš« pravočasno opozoril štajersko učiteljstvo na nameravani naskok na njegovo obče znano disciplino in harmonijo, in sicer je to storil v članku: »Dopis iz Štajerskega o Slomškovi zvezi«. Prav

* Dopis je došel prepozno za objavo pred 7. t. m. Op. ured.

Splošne vesti.

— **Imenovanje tov. P. Flereta za referenta v ministrstvu prosvete.** Narodna Prosveta poroča: Naš ugledni drug i član našega Udruženja g. Pavel Flere, po odluci G. Ministra Prosvete postavljen je za učitelja beogradskog s tim, da radi u odeljenju za osnovnu nastavu Ministarstva Prosvete kao referent za Sloveniju. Kako saznajemo uskoro će na isti način biti određen i jedan od hrvatskih učitelja kao referent za poslove osnovne nastave u Hrvatskoj.

novih vtisov in doživljajev. Lepo je bilo to ferijalno potovanje ter nam je zapustilo krasne spomine na skupno prežite dni, iz katerih bomo črpali v urah težkega dela iz duševne utrujenosti.

Sklenili smo, da se tudi v prihodnjih počitnicah udeležimo potovanja potom F. S., upamo pa, da nas bo prihodnje leto potovalo iz Slovenije mnogo več učiteljev-ferijalcev nego letos. Skrbimo vsi za to, da nam bo tedaj nudil F. S. še mnogo več ugodnosti, kakor je bilo mogoče letos, ustanavljajmo podružnice in svratišča ter podpirajmo F. S.! Ferijalci, veselo na delo in prihodnje leto srečno pot!

J.M.

Naše narodno prosvetno delo.

—p »Kraljica palčkov«. Naš tov. Josip Ribičič, urednik »Novega Roda«, je izdal novo mladinsko igro, ki je nadaljevanje mnogo igranih »V kraljestvu palčkov«, vendar obenem samostojen dramski proizvod. Knjigo je založilo goriško učiteljsko društvo. Okrašena je s trobarvnimi, modernimi lesorezi Avg. Černigoja. Delo ima glasbene vložke, ki jih je uglasbil Marij Kogoj.

Šolski odri in pevski zbori.

—po V poročilu v 37. številki »Učit. Tovarisa« o šolskih prireditvah v konjiškem okraju, bi pač poročevalec ne bil smel pozabiti na delovanje šolskega odra na Koblju, kjer učiteljska dvojica Striglova že od prejšnjega leta kar najbolje in z največjo vnemo in ljubeznijo uravnava v jugoslovanskem duhu glavce malih Pohorčev in Pohork.

—po Kostivnica pri Rogaški Slatini. Prireditve z dne 30. septembra je bila posvečena v moralnem oziru spominu na neodrešene brate, duševni udržitvi ujedinjenja troimenega naroda, — v gmotnem oziru pa Jugoslovanski Matici (250 K) in revnim učencem (600 K). — Uspeh: dober; udeležba: ca. 300. Vzpored: 1. Predgovor »Iz knjige nasilja«. 2. Mladje. Igra. 3. Materina ljubezen. Deklamacija (po 13. berilu I. SH čitanke »Majčina ljubav« oziroma se koroških dogodkov 1919.). 4. Krasna roža. Triglasno. (Krasna pesem Frana Gestrina. Zbirka »Izza mladih let« — Celje 1893.). 5. Ujedinjenje. Igra s petjem.

Gospodarsko delo.

—pg Belokranjsko učiteljsko društvo je priredilo dne 6. oktobra sadno razstavo, ki je dosegla nepričakovano dober uspeh. Od nekdanj je bilo učitelstvo vedno v prvih vrstah sadjarjev, ki so vpeljali mnogo lepega sadja. Pokazalo je tudi, da se udeležuje pri izvenšolskem delu v gospodarstvu in hoče pomagati na ta način narodu do boljše eksistence. Kdor pozna naše malenkostne podeželske razmere, ve, da je treba marsikaj pretrpeti in preslišati. Veseli nas, da so šole: Adlešiči, Dobliče, Črnomelj, Dragatuš, Semič, Talčji vrh, Ljublje, Suhor in Štrekljavec pokazale, kaj raste tudi na šolskih vrtovih, kjer so vzgajali drevje učitelji sadjarji. Metliški tovariši in tovarišice pa so pokazali, da so pravi mojstri v aranžiranju razstav. Sodb navzočih strokovnjakov je bila prav dobra.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl. Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda. Spisal Franjo Žgeč. Izdalo in založilo »Udruženje Jugoslovanskega Učiteljstva — Poverjenišvo Ljubljana«. 1923. Cena s poštnino 12 Din. Naroča se pri poverjeništvu UJU v Ljubljani, »Učiteljska tiskarna«.

—kpl. Pevska šola za ljudske, meščanske, srednje in glasbene šole II. del. Spisal dr. Pavel Kozina, profesor na I. državni gimnaziji v Ljubljani, Pokrajinska uprava, oddelek za prosveto in vere, je knjigo odobrila z odlokom z dne 10. septembra 1923, št. 3349. Cena 26 Din. Založba »Jug« v Ljubljani. Tiskala Zvezna tiskarna v Ljubljani.

—kpl. Svetozar Hurban Vajansky: »Leteče sence«. Iz slovaščine preložil Fran Albrecht. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1923. Cena 22 Din, po pošti 1.50 Din več. Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Ocene.

—k Svetozar Hurban Vajansky: »Leteče sence«. Roman iz slovaščine preložil Fran Albrecht. Svetozar Hurban Vajansky je poleg Kukučina in Hviezdoslava

najodličnejši predstavnik slovaškega slovstva. Iz njegovih del veje nežen čar poezije, prežete z gorečo, verno ljubeznijo do rodne zemlje. V »Letečih sencah« je Hurban s simpatičnim realizmom oblikoval problem svojega naroda, ki je bil v marsičem sličen našemu slovenskemu; na eni strani mehko in neodpornost domačega slovaškega človeka, kmeta in intelektualca, na drugi klonljiva voljnost in nacionalno zaspanost napol potujčene domače gospode, proti tema dvema pa pohlepni sovražni tuji. »Leteče sence« so nazorna slika mučeništva, ki ga je pod Avstrijo pretrpela nesrečna slovaška zemlja od Madžarov, Nemcev in židov. V to mračno sliko pa je kot sveže brstje zelenega upanja vpletena čista ljubezen dveh mladih src. Prepričani, da se bo knjiga priljubila slovenskemu čitatelju prav tako, kot so se mu druga najboljša dela Jurčičeva in Kersnikova, »Leteče sence« toplo priporočamo.

—k Prof. dr. P. Kozina: »Pevska šola za ljudske, meščanske, srednje in glasbene šole«. II. del. Vsebinske knjige je razdeljena v dve poglavji: A. Večglasno petje, B. Pesmi v molu. V prvem poglavju obravnava prof. Kozina I. dvoglasno, II. troglasno in III. četverglasno petje, dvoglasnemu petju pa — kot podlagi večglasnega petja — posveča največjo pozornost. Z dvoglasnega kánona preide k dvoglasnemu petju z vzporednimi, s stranskimi in z nasprotnimi postopi glasov, in sicer po onih štirih glavnih skupinah tonov, oziroma po onih štirih osnovnih melodijah (skala, trizvok, kvartsekstov akord in molov akord), ki smo jih spoznali že v I. delu Pevske šole; za tem prehaja k dvoglasni pesmi v terciah in sekstah (zgled »Solnce čez hribček gre«), ki nam na njej pojasnjuje obrat intervalov. Ko smo po tem zgledu prepeli še 10 narodnih dvoglasnih pesmi, pridemo do važnega odstavka o intervalih, kjer prof. Kozina obravnava čiste, velike, male, zmanjšane in prekomerne (I) intervale. Namesto »prekomeren« (übermäßig) je boljši in pravilnejši izraz »zvečan«, ki je v glasbi navadno v rabi, zakaj čiste intervale z višanjem zvečamo (zvečani intervali), z nižanjem zmanjšamo (zmanjšani intervali), velike intervale z višanjem zvišamo (zvišani intervali), a male intervale z nižanjem znižamo (znižani intervali). Tedaj dobimo iz čistih intervalov zvečane ali zmanjšane, iz velikih — zvišane, male ali znižane, iz malih pa velike, zvišane ali znižane. Zdi se mi, da bi učenci tako imenovanje intervalov lažje razločevali in hitreje umevali. — Jako važen za pevca je odstavek o dihanju. Ko nas je seznanil še s konsonancami in disonancami, nam nudi nadalje mnogo izključno narodnih dvoglasnih pesmi v raznih intervalih, na nekaterih teh pesmi pa nas uvaja v sorodnost tonovih načinov. V drugem oddelku prvega poglavja nastopajo sprva osnovni akordi (trizvok, septakord, nonakord) ter obrati trizvoka (sektstov in kvartsekstov akord) in septakorda (kvintsekstov, terckvartov in sekondakord); za tem prihajajo troglasne narodne pesmi, spremljevalne v tretjem glasu s toniko in dominantno, pozneje s toniko, dominantno in subdominantno, v pesmi »Roža na vrtu zelenem cvete« pa tudi z njihovo terco in kvinto. Pri zadnjih pet troglasnih pesmih je drugi del pesmi zgrajen v sorodnem tonovem načinu. Tretji oddelk prvega poglavja navaja: 1. četverglasne narodne pesmi z uporabo trizvokov na toniki, dominantni in subdominantni ter 2. četverglasne narodne pesmi s souporabo harmonij izven teh trojnih glavnih akordov. Drugo poglavje Pevske šole obravnava pesmi v molu. Ko nam prof. Kozina pojasni razliko med durom in molom, kratko razloži ustroj molove, skale, sorodnost dura in mola ter pokaže vnanje znake vseh durvih in molovih tonovih načinov in razvidnico štirih osnovnih melodij v molu, navaja nekaj srbskih dvoglasnih, troglasnih in četverglasnih narodnih pesmi. Na koncu knjige je nekaj najobičajnejših glasbeno-strokovnih izrazov in njihovih okrajšav in pa tolmač nam manj znanih srbskih ali hrvatskih besed. Pokrajinske uprave oddelek za prosveto in vere v Ljubljani je tudi to knjigo odobril kot učno knjigo. Vredna je toplega priporočila posebno za meščanske in srednje šole in za učiteljska.

—k Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda. Spisal Franjo Žgeč. Izdalo in založilo Udruženje Jugoslovanskega Učiteljstva — Poverjenišvo Ljubljana. 1923. Cena s poštnino 12 Din. Naroča se pri poverjeništvu UJU v Ljubljani, Učiteljska tiskarna.

Temeljito razpravo, ki je bila odlikovana s svetosavsko nagrado Njegovega

Veličanstva kralja na ljubljanski univerzi, deli avtor v dva dela, katerih prvi je teoretičnega, drugi praktičnega značaja. V prvem razpravlja o nalogah, ciljih in smernicah vzgoje najširših plasti našega naroda, v drugem načrtuje pota za vzgojo teh plasti. V slovenski literaturi je knjiga prvo delo te vrste.

Pisatelj analizira sodobno družbo in nalogo današnje pedagogike. Napravljaja psihološko — sociološko analizo najširših plasti našega naroda in nas končno postavi pred glavna reprezentanta najširših plasti istega, t. j. pred kmečko prebivalstvo in industrijski proletarijat, kot glavno maso našega naroda, ki smo ju do sedaj vzgajali po enem in istem kopitu, katerih narava pa zahteva stroge ločitve in razlike pri vzgoji. Posebno zanimivo je poglavje o problemu družine in šole v vzgoji najširših plasti, ker posega pisatelj pri opisu v vse činitele, ki vplivajo na vzgojo, t. j. na razpadanje družine, medsebojno razmerje vzgoje in družine ter razmerje družine in šole. V drugem delu, kjer opisuje avtor pota za vzgojo najširših plasti, deli sredstva in pota po vzgojnih dobah, in sicer v predšolsko, šolsko, pošolsko (od 14. do 18. leta) in mladeniško dobo (od 18. do 24. oziroma 30. leta). V vseh dobah strogo loči vzgojo kmečke mladine in vzgojo mladine industrijskega proletarijata. V vsaki dobi posebej pa temeljito oriše strukturo duševnosti in socialni položaj mladine. Šolo in njene hibe razgali v posebnem poglavju, kjer zarisuje tudi moderne smernice našemu osn. šolstvu, biča sedanji vzgojni in učni sistem, ki šolo vedno bolj odtuja od realnih potreb in zahtev naroda. Kot vzor stavi produktivno šolo. S posebno temeljitostjo posega knjiga v rak-rano vsega vzgojnega problema, v temelj vsega vzgojstva, t. j. v vzgojo učiteljstva. Avtor govori o pogojih za izvrševanje izvenšolskega učiteljskega poklica, o hibah in ovirah, ki hastopajo pri vzgojnem delu učiteljstva danes, o vzgoji učiteljskega naraščaja in pomanjkljivosti vzgoje, ki jo prejema na učiteljski, z ozirom na vzgojno nalogo med najširšimi plastmi naroda. Knjiga nas seznani z novimi smernimi vzgojne organizacije v Rusiji, z ljudsko visoko šolo na Danskem, v takozvano Grundtvigovo ljudsko visoko šolo in temi problemi s posebnim ozirom na naše razmere in smeri, ki bi jo morali ubrati pri nas.

Skratka, ves problem je vsestransko, popolno in temeljito razpravljan in obravnavan v vseh podrobnostih. V prvi vrsti je knjiga namenjena učiteljstvu, preko nje ne bo moglo preiti posebno učiteljstvo naših učiteljskih in srednjih šol, in tudi vodilni možje naše šolske in prosvetne uprave ne, predvsem nadzorniki knjige ne bodo mogli prezreti, ker globoko reže v delo in nalogo vseh. Toplo pa priporočamo knjigo tudi vsakomur, ki je aktiven delavec na narodno-prosvetnem polju ali, ki se zanima za usodo našega naroda; tudi politikom in vsem javnim delavcem odpira knjiga nove globoke moderne poglede vzgoje naroda, ki jih morajo poznati in s katerimi se mora seznaniti vsak inteligent.

Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Članarina in darila: Učiteljstvo deške osnovne šole IV. v Mariboru (11 članov) 110 Din. Obveznice 7% državnega posojila: Brumen Anton, nadučitelj na Teznu pri Mariboru 1 à 100 Din (s kuponi od marca 1924 dalje), Luknar Franjo, učitelj na Teznu, 1 à 100 Din (s kuponi od septembra 1922 dalje). Srčna hvala!

—g Darila »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani. 7% obveznice državnega investicijskega posojila (s kuponi od meseca marca 1924): UJU, poverjenišvo Ljubljana, 2 obveznici à 100 Din; prej izkazanih 106 obveznic à 100 Din, skupaj 108 obveznic à 100 Din = 10.800 Din. Srčna hvala!

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA OKRAJ SLOVENJGRADec zboruje v četrtke, dne 18. oktobra ob 9. uri v Slovenjgradu. Ker bo razen običajnih točk na dnevnem redu tudi sklepanje o neki važni zadevi, zato se pričakuje polnoštevilne udeležbe; pridite torej tudi penzjonisti in vsi tisti člani, kateri ste radi bolehavosti včasih izostali! Tovarjšica bla-

gajničarka pa prosi zamudnike za poravnave zaostale članarine, da bo mogla izpolniti svoje obveznosti. — Odbor.

Poročila:

+ CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo 20. septembra t. l. v Celju. Ob tej priliki se je izvršila izročitev reda sv. Save okrajnemu šolskemu nadzorniku Lj. Črneju, in je imel predsednik slavnostni govor. Dr. Pivko je predaval o materinski ljubezni v Cankarju. Na zborovanju je tudi društveni predsednik podal izčrpno poročilo o letošnji učiteljski skupščini v Ptuj ter o I. kongresu v Ljubljani.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ je zborovalo dne 12. majnika t. l. v Konjicah. Po običajnem predsedniškem pozdravu in čitanju tajniškega poročila o zadnjem zborovanju, je podal tov. šolski nadzornik H. Schell opazke k današnjemu pouku.

G. nadzornik je omenil uvodoma nekdanje uradne učiteljske konference in njihov pomen, navedel vzroke, zakaj se danes ne vrše, govoril je nadalje o notranjosti in zunanosti šolskih poslopij, ki naj podajo skupno s šolskimi vrtovi lično sliko, a k vsemu temu naj krajni šolski sveti prispevajo kar največ. Glede pouka omenja, da je napredek na naših šolah res dober; pri računstvu se naj upošteva delovni princip, pri spisnih izdelkih pa praktična smer. Pri čitanju je paziti na pravilen naglas že v prvih šolskih letih, upoštevati je tudi kurzorno čitanje, pri deklamiranju pa zahtevati kretneje. Zbirati je narodne pesmi za dečke oziroma deklice, isto velja tudi za petje. Pri nazor-nem pouku je treba več zgovornosti, paziti na pravilne izraze in čisto izgovorjavo ter na povečanje besednega zaklada. Obravnava naj se ta predmet po možnosti na prostem, zlasti v poletnem času, kajti narava sama je najboljša razoro. V zemljepisju so res lepi uspehi, pri zgodovinskem pouku imej prvo besedo naša zgodovina, torej tudi najnovejša, podati je tudi učencem na pot v življenje najpotrebnejše iz ustavoznanstva. Za prirodoopisje manjkajo še razna nazorila, tu več, tam manj. Zbirka rudnih bližnjega okoliša bi naj ne manjkala na naših šolah. Upoštevati je poleg tega lesno industrijo, ki je ravno v konjiškem okraju precej razvita. Pri prirodoslovju naj se s pridom uporabljajo vsa dosegljiva nazorila, kajti vse je v pomoč boljši zaznavi. V srbohrvaščini naj 3. šolsko leto seznani učence s pismenkami in z začetnim čitanjem, od 4. šol. leta dalje pa se vrši redno čitanje v zvezi z najpotrebnejšim iz slovnice. Pri risanju se naj ne štedi s papirjem, naj se ne riše v premajhnih oblikah. Tu je raznih pripomočkov dovolj, le z barvami je še težava, ker so predrage. Za telovadbo in telesno vzgojo sploh vlada vedno več zanimanja, izmed telovadnega orodja bi si naj šole priskrbele vsaj bradljo in drog.

Nadalje je občinstvo zanimalo za šolo, z njim občevati prijazno in gledati na kar najbolj razmerje med šolo in domom ter se varovati vsega, kar bi škodilo ugledu učiteljskega stanu.

Končno je podal g. nadzornik še nekaj pripomb k uradovanju šolskih vodstev, nakar se mu je tov. predsednik v imenu navzočega učiteljstva zahvalil prav prisrčno za vsa navodila in nasvete in sploh za vse podajanje, katerega bi bili s pridom poslušali tudi odsotni, v prvi vrsti mlajši tovariši-ice.

Po izvolitvi delegatov za pokrajinsko in glavno skupščino in po rešitvi nekaterih notranjih društvenih zadev je tov. predsednik zaključil zborovanje, ki je bilo tokrat res lepo obiskano, kajti navzočih je bilo nad štiri petine članov in članic. Zeleti je le, da bi bila prihodnja zborovanja še bolj obiskana in da bi se po zborovanjih ne razkropili prehitro na vse strani, ampak bi se sešli tu ali tam na prijateljske in tovarišiske razgovore.

+ SLOVENJEBISTRIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 20. septembra 1923 na deklški šoli v Slovenski Bistrici ob precejšnji udeležbi. Razen dveh šol so poslane vse šole po enega ali po več zastopnikov.

Tovariš predsednik poroča o spremembah v članstvu ter objavi dopis vrtnarskega in sadjarskega društva v Ljubljani z vabilom, naj se ustanovi za slovenjebistriški okraj podružnica tega prekoristnega društva.

Tekoče stanovske zadeve. Poroča o društvenih in stanovskih zadevah, in sicer o obeh letošnjih skupščinah, pri katerih smo bili častno zastopani, o ponesrečeni stavki državnih nameščencev, o sprejetju službene pragmatike, ki ima poleg marsikake vrline mno-

go nedostatkov, primerja naše plače s plačami podčastnikov ter naglašja ugodnost naše stalnosti. Končno se spominja potovanja učiteljstva potom »Ferijalnega Saveza«; potovanja se je udeležilo pet članov našega društva.

Kongres UJU v Ljubljani. Tovarišica Franja Pucova jako zanimivo podaja svoje vtise povodom ljubljanskega kongresa. Iz njenega poročila, kakor tudi iz časniških poročil sklepamo, slišali smo pa tudi od srbskih in hrvatskih tovarišev in tovarišic, ki Slovencev in Slovenije ne morejo dovolj prehovati, da je bil kongres do pičice izvrstno pripravljen in imenitno organizovan, za kar gre čast posebno ljubljanskemu učiteljstvu.

Dr. Žgečeva brošura: Tovariš predsednik poroča o Žgečevi brošurici »Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda«. Podčrta marsikako lepo misel mladega pisatelja, ki mu radi sledimo na njegovi idealni poti, a se tudi radi mudimo pri naših starih priznanih pedagogih, ki so dali trdno osnovo, da na nji gradi nova generacija ter le nadaljuje delo svojih prednikov, ki so najtežje že dovršili.

Socialna ustanova učiteljstva: Pri slučajnostih se sprejme sledeča resolucija:

»Slovenjebistriško učiteljsko društvo se glede socialne ustanove učiteljstva Slovenije enoglasno strinja s Skuljevim načrtom, podanim na skupščini v Ptuj. Poverjeništvu UJU Ljubljana naj se za-interesira, da se ta načrt čim preje izvede.«

Prihodnje zborovanje se bo vršilo v Slovenski Bistrici začetkom novembra.

PROGLAS DRUŠTVA RDEČEGA KRIŽA SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV.

Nesreča, ki je vsled potresa zadela japonski narod, presega, po številu človeških žrtev, po ogromnosti materialne škode, po uničenju kulturnih pridobitev, ki so se v dobi tisočletij z veliko težavo zbirale, ta nesreča presega vse slične nesreče, kar jih zgodovina pozna. Mesta živčena tisoč let, so postala v trenutkih razvaline, v katerih je našlo tisočero bitij mučeniško smrt. V mnogih centrih, kjer je še nekaj trenutkov pred katastrofo bučalo življenje, kjer so se v nepretrgani

borbi za biti ali nebiti vseh in vsakega v polnem naporu aktivnosti kresale brezštevne umske, duševne in telesne energije, v teh centrih je v enem trenutku nastala pustinja, kaos, kakršnega zgodovina ne pomni. Kako strašni so morali biti ti trenutki in kako grozne scene so se morale odigravati!

Nemogoče nam je misliti, da bi tudi junake, ki so drugače zrl smrti hladno v oči, te strahote ne pretresle v dno duše.

Naš narod, plemenit in družaben, ni nikdar zatislil oči pred nesrečo svojih sobratov. In če je do sedaj in v tolikih prilikah pokazal s koliko nežnostjo in človekoljubnostjo zna pomagati nesrečnim in trpečim, tedaj bo tudi sedaj, v tej redki priliki, ki mu jo nudi ta strašna nesreča, pokazal pred celim civilizovanim svetom svojo dobrosrčnost.

Zato se obrača Glavni Odbor Društva Rdečega križa Srbov, Hrvatov in Slovencev kot predstavnik mednarodne ustanove, ki zastopa predvsem čisto naše ljudske interese, a neguje tudi humana čustva napram vsem, tudi napram neprijateljem — na vse državljanke naše kraljevine, na Srbe kot na Hrvate in na Slovence s prošnjo, da zbirajo denarne prispevke za nesrečne Japonce.

Ko je v poslednjih vojnah stal naš narod oborožen in krvaveč na braniku naše domovine, tedaj je japonski narod preko japonskega Rdečega križa mnogo pomagal našim borcem in našim ranjenim z bogatimi denarnimi prispevki in raznim materialom.

Glavni Odbor, ki vse to dobro ve, tega ne iznaša zato, da bi našim državljanom vzdobil še večjo željo pomagati — saj je naš narod že po prirodi nežnočuten in usmiljen — Glavni Odbor navaja to le zato, da dokumentira, kako so ustanove Rdečega križa smatrale za svojo dolžnost, da v imenu naroda, kateremu pripadajo, hite na pomoč nesrečnim in trpečim samo le zato, ker so to po usodi naši bratje.

Glavni Odbor Rdečega križa Srbov, Hrvatov in Slovencev ponovno prosi vse naše državljanke, da prihite na pomoč Japoncem, ki sedaj preživljajo svoje najtežje dneve.

Glavni Odbor Društva Rdečega križa Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Štev. 476.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

Na podlagi odloka višjega šolskega sveta z dne 21. septembra 1923, št. 9040,

se razpisuje učiteljska služba (za moške proslce) na šestrazredni osnovni šoli z 1 vzporednico v **Rajhenburgu** v stalno namestitve.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani poti do

dne 31. oktobra 1923

pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet sevniški
Brežice, dne 29. septembra 1923.

Varujte otroke!

Če so razdrapani že Vaši živci, obranite pred tem vsaj deco! Otroci naj pijejo le „ŽIKO“!

Tovariši!

Širite 2. zvezek

Tovarišice!

Stanovsko-strokovne knjižnice:

Dr. FRANJO ŽGEČ:

Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda

med članstvo.

Naj ne bo organiziranega tovariša in tovarišice brez tega dela.

Knjigo so prejela za razprodajo okrajna učiteljska društva.

Poverjeništvu UJU v Ljubljani.

Priporočamo tvrdko

Josip Petelinc

Ljubljana,

Sv. Petra nasip 7.

Cene zmerne!

Postrežba točna!

Najboljši šivalni stroji „GRITZNER“ v vseh opremah in sistemih, olje, igle, posamezni deli za šivalne stroje in kolesa, pnevmatika. Galanterije, modno blago, čipke, vezene, gumbi, bombaži, I. M. C. prejšica, pletenine, milo, jedilno orodje: alpaka, aluminium, palice in sploh vse potrebščine za šivilje, krojače črevljarje in sedlarje na malo in veliko. (Za šole znižane cene).

KNJIŽEVNA ZALOŽBA UČITELJSKE TISKARNE:

Mladinske knjige.

Andersen-Mole: *Pravljice*. (V pripravi.)
Baukart: *Marko Senjanin, slovenski Robinson*. Vez. Din 12.—
Dimnik: *Kralj Peter I. Vez*. Din 20.—
Erjavec: *Kitajske narodne pripovedke*. Vez. Din 26.—
Erjavec: *Srbske narodne pripovedke*. Vez. Din 24.—
Erjavec-Flere: *Fran Erjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 52.—
Erjavec-Flere: *Fran Levstik, izbrani spisi za mladino*. Broš. Din 18. vez. Din 28.—
Erjavec-Flere: *Matija Valjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—
Erjavec-Flere: *Josip Stritar, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 60.—
Erjavec-Flere: *Simon Jenko, izbrani spisi za mladino*. (V pripravi.)
Erjavec-Flere: *A. M. Slomšek, izbrani spisi za mladino*. (V pripravi.)
Erjavec-Flere: *Janko Kersnik, izbrani spisi za mladino*. (V pripravi.)
Erjavec: *Zamorske narodne pripovedke*. (V pripravi.)
Erjavec: *Srbske narodne šaljivke*. (V pripravi.)
Ewald: *Mati narava pripoveduje*. Vez. Din 32.—
Flere: *Palnakovi spisi I. Vez*. Din 10.—
Flere: *Palnakovi spisi II. Vez*. Din 10.—
Flere: *Babica pripoveduje*. Vez. Din 12.—
Flere: *Podobe iz živalstva*. (V pripravi.)
Gangl: *Zbrani spisi. II. V. in VI. zv. vez.* Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zv. vez. Din 18.—, eleg. vez. Din 20.—, (Drugi zvezki so razprodani.)
T. Gaspari in P. Košir: *Sijaj, sijaj, solnce!* (Zbirka koroških popevk.) Din 8.—
Gregoričeva: *Otroški oder*. Broš. Din 8.—, vez. Din 12.—
Manica Komarova: *Narodne pravljice in legende*. Din 18.—
Korban: *Vitomilova železnica*. Vez. Din 16.—
Lah: *Češke pravljice*. Vez. Din 15.—
Maeterlinck-Bernot: *Modra ptica*. Broširan Din 16.—

Mišjakov Julček: *Zbrani spisi. VI. zvez* (Drugi zvezki so razprodani.) Vez. D 10 Rapč: *Mladini. II., III., IV., V., VI. zvez.* Vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, (Prvi zvezek je razprodan.) VII. zvezek Din 12.—, VIII. zvezek. (V tisku.)
Ribičič: *Kraljestvo čebel*. (Razprodano.)
Ribičič: *Vsem dobrim*. Vez. Din 10.—
Robida: *Da ste mi zdravi, dragi otroci!* Broš. Din 3.—
Rojec: *Prstan, pravljica igrata*. (V pripravi.)
Šilih: *Nekoč je bilo jezero*. Vez. Din 28.—
Tille-Přibil: *V kraljestvu sanj*. (Bajke.) Din 10.—
Trošt: *Moja setev. I. in II. a Din 10.—*
Vandot: *Kekec in njegovi doživljaji*. (V pripravi.)
Ivan Zorec: *Pomenki*. Din. 11.—

Leposlovne knjige.

Gangl: *Beli rojaki*. Broš. Din 15.—, vez. Din 18.—
Gangl: *Moje obzorje*. Broš. Din 15. vez. Din 18.—
Gangl: *Dolina solz*. Broš. Din 6.—, vez. Din 8.—
Gangl: *Sfinga*. Vez. Din 16.—
Gangl: *Sin. Drugi natis*. Vez. Din 24.—
Gangl: *Veseli ljudje, drama*. (V pripravi.)
Jelenc: *1914—1918, spomini jugoslovenskega dobrovoljca*. Vez. Din 30.—
Kosem: *Morje. Drama*. (V pripravi.)
Matičič: *Na krvavih poljanah*. Vez. Din 42.—
Sem Benelli-Gradnik: *Okrutna šala*. Broš. Din 28.—
Zbašnjik: *Drobne pesmi*. Vez. Din 10.—

Poučne in znanstvene knjige.

Bučar: *Slovenski metaljar*. Broš. Din 12.—
Kunaver: *Na planini*. Vez. Din 30.—
Kunaver: *Kraški svet in njega pojavi*. Vez. Din 46.—
Mencej: *Kratka srbska gramatika in čitanka*. Broš. Din 5.—
Sterle-Kabaj: *Cerkniško jezero*. (V pripravi.)

Ivo Tejkal: *Matematične tabele*. V platno vezana žepna knjiga Din 66.—
Veber: *Etika*. (V tisku.)
Ivo Belle: *Sadjarstvo*. (V tisku.)

Solske knjige.

Wider: *Prva čitanka*. Vez. Din 16.—
Gangl: *Druga čitanka*. Vez. Din 16.—
Černež: *Tretja čitanka*. Vez. Din 16.—
Rapč: *Četrta čitanka*. Vez. Din 25.—
Flere: *Peta čitanka*. Vez. Din 46.—
Plesničar-Grum: *Zemljepis Jugoslavije, I. del. Slovensko ozemlje*. Vez. Din 28.—
Gradivo za 4. šolsko leto osnovnih šol.
Plesničar-Grum: *Zemljepis Jugoslavije, II. del. Gradivo za 5. šolsko leto osnovnih šol*. (V pripravi.)
Mešiček-Drnovšek: *Obči zemljepis za višje razrede osnovnih šol*. Vez. Din 12.—
Podkrajšek: *Pomočniška izkušnja za rokodelske obrte*. Broš. Din 5.—
Podkrajšek: *Računstvo za ženske obrte*. Vez. Din 10.—
Podkrajšek: *Knjigovodstvo za ženske obrte*. Vez. Din 18.—
Lésica-Lokovšek-Mole: *Prva srbska ali hrvatska čitanka*. Vez. Din 15.—
Jedrlnič: *Druga srbska ali hrvatska čitanka*. Vez. Din 22.—
Bezjak-Přibil: *Pedagogika, I. knjiga. Vzgoja* jeslovje s temeljnimi nauki o ukoslovju.

Pesmarice in muzikalije.

Marolt: *»Bože pravde« in »Lepa naša domovina«*. Din 1.50.
Marolt: *Narodne himne in druge domorodne pesmi*. Din 3.—
Žirovnik: *Narodne pesmi, I., II. in III. zv.* a Din 3.—
Adamič: *Mladinske pesmi, enoglasni zbori in samospeli s spremljevanjem klavirja*. Din 50.—
Ivanka Negro-Hrastova: *Pevska šola s teorijo za konservatorije, učiteljske, srednje, meščanske, osnovne šole in zbornice*. (V tisku.)

Druge knjige.

Stalež šolstva in učiteljstva v Sloveniji 1923. Broš. Din 42.—
Fink: *Zbirka naredb in odredb za osnovne in meščanske šole ter učiteljske v Sloveniji. I. zvezek (od prevrata do konca 1. 1920.) broš. Din 10.—, II. zvezek (za 1. 1921.) broš. Din 14.—, III. zvezek (za 1. 1922.) broš. Din 15.—*

GALERIJA NAŠIH VELMOŽ.

1. TRUBAR.	6. STRITAR.
2. VODNIK.	7. JURČIČ.
3. SLOMŠEK.	8. GREGORČIČ.
4. PREŠEREN.	9. AŠKERC.
5. LEVSTIK.	10. TAVČAR.

61.5 × 47.5 cm.

Slika a Din 5.—.

Stenske table

k Widrovi Prvi čitanki.

13 tabel. Cena 220 Din.

(Table imajo na obeh straneh nalepljeno čtivo.)

TELEFON ŠTEV. 312.

VSE KNJIGE, KAKOR TUDI KNJIGE DRUGIH ZALOŽB SE DOBE V

ČEKOVNI RAČUN ŠTEV. 10761.

KNJIGARNI UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI

FRANČIŠKANSKA ULICA ŠTEV. 6 IN V PODRUŽNICI KNJIGARNE, SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 2.